

UNIVERSITAS
OSTRAVIENSIS
Facultas Rerum Naturalium

› Přírodovědecká fakulta Ostravské univerzity v Ostravě • 30. dubna 22
701 03 Ostrava • Česko • telefon +420 597 092 102
fax +420 596 120 478 • prf.osu.cz

IČ 61988987 • DIČ CZ61988987
Bankovní spojení: ČNB Ostrava, č. ú. 931761/0710

KATEDRA SOCIÁLNÍ GEOGRAFIE A REGIONÁLNÍHO ROZVOJE
Centrum politické a kulturní geografie

OPONENTSKÝ POSUDEK NA DISERTAČNÍ PRÁCI

Název práce: Geografické aspekty aktivit nevládních organizací a občanských iniciativ v Česku – lokální a regionální úroveň na příkladu Libereckého kraje

Autor práce: Mgr. David Vogt

Oponent: RNDr. Vincenc Kopeček, Ph.D.

Když jsem coby oponent otevřel disertační práci Davida Vogta a uviděl, že pro výzkum tématu občanské společnosti v Libereckém kraji bere jako nástroj pokročilé statistické metody, měl jsem poněkud obavu, zda tento sofistikovaný, avšak poněkud mohutný nástroj bude tou správnou volbou. Jako kvalitativně orientovaný geograf bych volil spíše větší důraz na případové studie (blíže viz níže), nicméně mé obavy se z větší části ukázaly být lichými, byť k určitým částem práce a autorovu postupu mám jisté výhrady.

Volbu tématu disertační práce autor zdůvodňuje snahou přispět politicko-geografickým přístupem k výzkumu občanské společnosti v Česku, a to na příkladu Libereckého kraje, který autor považuje za vhodný region k takovému výzkumu, neboť se jedná o region rozmanitý a relativně malý. Z mého pohledu je takovéto odůvodnění relevantní. Samotný výzkum občanské společnosti a jejich aktivit je v rámci politické geografie poměrně zřídka, **práci tak v tomto ohledu považuji za důležitou a přínosnou.**

David Vogt se pokouší odhalit, zda aktivity organizací občanské společnosti (OOS) jsou ovlivněny geografickými faktory, k čemuž volí kvantitativní přístup pracující jak s již existujícími statistickými daty, tak s daty pocházejícími z rozsáhlých rešerší vybraných periodik. Je třeba ocenit, že autor nerezignoval na neformální neregistrované OOS, občanské protesty, petiční akce apod., které jsou rovněž součástí občanské společnosti, a zahrnul je do svého výzkumu.

Autorem formulované výzkumné otázky a předpoklady jsou v zásadě relevantní a i volba metodologie je dostatečně obhájena a podrobena kritické diskusi – David Vogt demonstruje, že si je vědom omezení vyplývajících jak z charakteru použité metodologie, tak přes veškerou snahu místy neúplných či nepřesných dat (např. s 54) a dokonce deklaruje nutnost provedení případových studií kvalitativního charakteru v kombinaci s kvantitativními metodami (s. 44, 249). Autor se sice absenci případových studií pokouší nahradit rozsáhlou pátou kapitolou, která má přispět ke komplexnímu charakteru práce (např. s. 233), nicméně nabízí se otázka, proč autor touto cestou nešel. Je zjevné, že pokud autor zařadil pátou kapitolu v podobě, jaké je, prostor na případové studie již žádný není. Je to tedy autorova volba, přičemž důvody, které k ní vedou, mi nejsou zcela zřejmé. Příspěvek disertační práce k pochopení toho, jak geografické faktory ovlivňují aktivity OOS v Libereckém kraji, je totiž bez případových studií poněkud nižší, byť stále poměrně významný. Navzdory autorovu tvrzení na s. 233, že se snažil o komplexní charakter práce, tato z mého pohledu není bez doplnění případovými studiemi, které by odhalily motivace jednotlivých aktérů, rozhodně komplexní, a zde tedy za svým potenciálem práce poněkud zaostává. Můžeme tak jen doufat, že doktorand již jako novopečený doktor se touto cestou vydá v dalším výzkumu, jak ostatně sám tvrdí.

Teoretická část práce je zpracována s postačující znalostí světové i české literatury, k níž autor zaujímá kritická stanoviska, byť z pohledu oponenta někteří důležití autoři chybí – např. Reichardt, Pérez-Díaz, z českých např. Müller jr., Šamalík, Mácha. Koncepty Péreze-Díaze, konkrétněji občanská společnost v generalistickém, maximalistickém a minimalistickém pojetí (najdeme, byť ne zcela správně odkazováno, i u Müllera), by mohla Davidu Vogtovi pomoci lépe konceptualizovat množinu OOS, které se věnuje. Jako pozitivum spatřuji naopak to, že občanskou společnost v zásadě chápe jako sestávající z nejrůznějších zájmů, a to včetně těch extrémních či extremistických, byť tak činí spíše intuitivně, bez opory některých z mého pohledu důležitých textů (např. Carothers & Barndt 1999; Chambers & Kopstein 2001; Foley & Edwards 1996; Mácha 2003). Z hlediska zaměření a charakteru disertační práce se však nejedná o zásadní nedostatek, autor si neklade nároky na to, že provádí komplexní diskusi literatury, ale pouze si připravuje půdu pro svůj výzkum.

Výsledky, které práce přináší, vnímám ve dvou rovinách. (1) David Vogt v tabulce na s. 244 přehledně sumarizuje nalezené geografické faktory ovlivňující výskyt aktivit občanské společnosti v Libereckém kraji, přičemž jeho velmi rigorózně a disciplinovaně pojatá statistická analýza, již coby kvalitativní politický geograf nemám co vytknout, v zásadě neobjevila něco neočekávaného či neočekávatelného, byť samozřejmě samotný fakt, že očekávané bylo potvrzeno i statisticky, je přínosný. Nicméně právě z těchto důvodů je zde jistě prostor pro již zmiňované případové studie, které bych však spíše než skrze dotazníkové šetření, jak autor na s. 246 uvádí, doporučil realizovat pomocí rozhovorů, zejména narativního příp. expertního charakteru nebo zúčastněným pozorováním vybraných občanských aktivit (k této metodologii aplikované na studium OOS např. politickogeografický text v Mezinárodních vztazích Hoch, Kopeček, Baar 2012). (2) Doktorand představuje na s. 245 zdařilou a podnětnou regionalizaci (autor ji sám skromně nazývá nástinem), která ony vcelku očekávatelné závislosti umísťuje do vhodného geografického rámce, jenž má vysokou explanační hodnotu pro samotné pochopení občanských aktivit v Libereckém kraji a má určitý potenciál i pro praxi.

Měl-li bych sumarizovat silné a slabé stránky práce, tak k těm silným řadím především velmi rigorózní metodologii, obecně pak velmi systematický přístup, inovativnost z hlediska tematického a částečně i metodologického, závěrečnou regionalizaci a celým textem se prolínající sympatickou pokoru a střízlivý přístup autora uvědomujícího si slabiny práce vyplývající jak z charakteru dat, tak použité metodologie a z toho vyplývající omezené možnosti pro zobecňování či nacházení kauzalit, místo nichž autor hledá „pouze“ příčinné souvislosti (s. 191). Za slabší stránky považuji zejména absenci případových studií, které by blíže objasnily nalezené příčinné souvislosti a v jistém smyslu i diskusi literatury, která mohla být přece jen o něco komplexnější. Po formální stránce – autor v textu nerozlišuje mezi pomlčkou a spojovníkem, resp. systémově namísto pomlčky používá spojovník a to navíc v nesprávné typografické podobě; z terminologického hlediska je několikrát chybně použit termín totalitní místo správného totalitární.

UNIVERSITAS
OSTRAVIENSIS
Facultas Rerum Naturalium

› Přírodovědecká fakulta Ostravské univerzity v Ostravě • 30. dubna 22
701 03 Ostrava • Česko • telefon +420 597 092 102
fax +420 596 120 478 • prf.osu.cz

IČ 61988987 • DIČ CZ61988987
Bankovní spojení: ČNB Ostrava, č. ú. 931761/0710

KATEDRA SOCIÁLNÍ GEOGRAFIE A REGIONÁLNÍHO ROZVOJE
Centrum politické a kulturní geografie

Přes dílčí výhrady však předloženou disertační práci Mgr. Davida Vogta považuji za zdařilou, přinášející nové poznatky, na nichž může být rozvíjen další nejen politicko-geografický výzkum občanské společnosti. David Vogt jednoznačně dokazuje, že je schopen samostatného kritického tvůrčího myšlení a spatřuji v jeho osobě příslib rozvoje studií občanské společnosti na půdě politické geografie.

Disertační práci proto doporučuji k obhajobě.

V Ostravě 18. 11. 2015

.....
RNDr. Vincenc Kopeček, Ph.D.